

УДК 37.1

DOI: 10.36550/2415-7988-2025-1-219-18-22

ГАЛЕТА Ярослав –

доктор педагогічних наук, професор,
декан факультету педагогіки, психології та мистецтв
Центральноукраїнського державного університету
імені Володимира Винниченка
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0484-529X>
e-mail: yaroslavhaleta@ukr.net

ПОЧКА Каріна –

аспірант спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки
Центральноукраїнського державного університету
імені Володимира Винниченка
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0001-9708>
e-mail: karinaoliivna@gmail.com

СУЧАСНА ДОШКІЛЬНА ОСВІТА ЗА КОРДОНОМ

У багатьох країнах світу дошкільна освіта є первинною ланкою єдиної системи виховання і навчання. Як правило, у більшості країн функціонують стаціонарні та сезонні ясла, садочки з різною тривалістю роботи, дошкільні відділення при початкових класах, материнські школи, майданчики. Виховна робота, метою якої є гармонійний розвиток дітей, формування навичок життя в суспільстві, здійснюється відповідно до програм виховання та навчання. У всіх країнах існують системи підготовки педагогічних працівників (курси, середні спеціальні, вищі навчальні заклади). Кожна національна система дошкільної освіти має свої особливості та власний передовий досвід.

У статті розглянуто та проаналізовано системи дошкільної освіти зарубіжних країн. Виокремлено особливості та напрями дошкільної освіти. Визначено основні проблеми систем дошкільної освіти у вивчених країнах. Дано характеристику основних типів і програм дошкільних закладів.

У статті обґрунтовано доцільність вивчення європейського досвіду для вирішення сучасних проблем дошкільної освіти в Україні. Проаналізовано досвід організації дошкільної освіти у Великобританії, Данії, США та інших країнах. Показано, що системи дошкільної освіти цих країн мають свої особливості та власний перспективний досвід. Встановлено, що спільним для дошкільних закладів європейських країн є особлива увага до створення розвивального середовища та організація різних видів діяльності, що сприяють загальному розвитку дитини і підготовці її до навчання в школі. Підготовка педагогічних кадрів для роботи в дошкільних закладах здійснюється в кожній країні за власною системою професійної підготовки (курси, середні спеціальні заклади, інститути, університети, вищі школи). Виокремлено ідеї, які можна застосувати у розвитку дошкільної освіти в Україні.

Встановлено, що якими б своєрідними, оригінальними були національні системи освіти та виховання дітей дошкільного віку, всі вони мають у своїй основі універсальні принципи, становлять єдину й цілісну систему дошкільного виховання та навчання як загальноцивілізаційний феномен. Перспективи подальших розвідок убачаємо в порівняльній характеристиці дошкільної освіти за кордоном та в Україні.

Ключові слова: дошкільна освіта за кордоном, виховання, навчання, дитячі садки, ясла, ясла-садки.

HALETA Yaroslav –

doctor of pedagogy, professor,
dean of the faculty of pedagogy, psychology and arts
of Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State University
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0484-529X>
e-mail: yaroslavhaleta@ukr.net

POCHKA Karina –

postgraduate student specialty
011 Educational, pedagogical sciences
of Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State University
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0001-9708>
e-mail: karinaoliivna@gmail.com

MODERN PRESCHOOL EDUCATION ABROAD

In many countries of the world, preschool education is the primary link in a unified system of upbringing and education. As a rule, most countries operate stationary and seasonal nurseries, kindergartens with different working hours, preschool departments at primary grades, kindergartens, and playgrounds.

Educational work, the purpose of which is the harmonious development of children, the formation of life skills in society, is carried out in accordance with the programs of upbringing and education. In all countries there are systems for training pedagogical workers (courses, secondary specialized, higher educational institutions). Each national system of preschool education has its own characteristics and its own best practices.

The article reviews and analyzes the systems of preschool education in foreign countries. The features and directions of preschool education are highlighted. The main problems of preschool education systems in the studied countries are identified. The main types and programs of preschool institutions are characterized.

The article substantiates the expediency of studying the European experience for solving modern problems of preschool education in Ukraine. The experience of organizing preschool education in the UK, Denmark, the USA and other countries is analyzed. It is shown that the systems of preschool education in these countries have their own characteristics and their own promising experience. It is established that what is common to preschools in European countries is a special focus on creating a developmental environment and organizing various

activities that contribute to the overall development of the child and prepare him or her for school. The training of pedagogical staff to work in preschool institutions is carried out in each country according to its own system of professional training (courses, secondary specialized institutions, institutes, universities, higher schools). The ideas that can be applied in the development of preschool education in Ukraine are highlighted.

It has been established that no matter how peculiar and original the national systems of education and upbringing of preschool children may be, they all have universal principles at their core, constitute a single and holistic system of preschool upbringing and education as a general civilizational phenomenon. We see prospects for further exploration in the comparative characteristics of preschool education abroad and in Ukraine.

Key words: preschool education abroad, upbringing, education, kindergartens, nurseries, nursery schools.

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. У багатьох країнах світу дошкільна освіта є первинною ланкою єдиної системи виховання і навчання. Про неї дбають місцеві органи влади, промислові та сільськогосподарські підприємства, релігійні та громадські організації, приватні особи. Як правило, у більшості країн функціонують стаціонарні та сезонні ясла, садочки з різною тривалістю роботи, дошкільні відділення при початкових класах, материнські школи, майданчики. Виховна робота, метою якої є гармонійний розвиток дітей, формування навичок життя в суспільстві, здійснюється відповідно до програм виховання та навчання. У всіх країнах існують системи підготовки педагогічних працівників (курси, середні спеціальні, вищі навчальні заклади). Кожна національна система дошкільної освіти має свої особливості та власний передовий досвід.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню європейського досвіду дошкільної освіти присвячені праці В. Зєбзєєвої, С. Дудко, Л. Литвин, Т. Поніманської та ін. Проблеми професійної підготовки фахівців дошкільної освіти в країнах Східної та Західної Європи досліджують Н. Карпенко, Н. Мельник, М. Олійник та ін. Однак потребує подальшого вивчення організації систем дошкільної освіти у провідних країнах світу, виокремлення ідей, які можна застосувати у розвитку дошкільної освіти в Україні.

Метою цієї статті є вивчення та аналіз систем дошкільної освіти в зарубіжних країнах.

Виклад основного матеріалу дослідження. Система громадського дошкільного виховання в Болгарії була сформована після Другої світової війни. До неї належать дитячі садки (повного дня, цілорічні, сезонні, цілодобові), ясла, ясла-садки з денним і південним перебуванням дітей (садки при школах). Дошкільні заклади відвідують майже всі діти. Існує державна програма виховання дітей дошкільного віку. Значну увагу в дошкільних закладах зосереджують на фізичному вихованні (спортивні свята, плавання, загартовування).

Для системи громадського дошкільного виховання Болгарії характерним є:

- широка мережа дошкільних закладів, наявність спеціальних норм їх проектування та будівництва;
- державний характер системи дошкільного виховання і підготовки педагогічних кадрів;
- визнання дошкільного виховання частиною системи народної освіти, її первинною ланкою;
- державна програма виховання дітей у дошкільних закладах. На сучасному етапі триває реформування суспільного дошкільного

виховання, як і всієї системи народної освіти [4, с. 44-47].

Тривалий час у Великій Британії функціонували заклади громадського нагляду дітей із небагатих сімей. Нині вони трансформувалися в сучасні типи дошкільних закладів, які забезпечують диференційований підхід до виховання дітей. Формування і розвиток системи дошкільного виховання відбувалося під впливом ідей Ф. Фребеля, М. Монтессорі, Г. Штейнера, Ж. Піаже, Дж. Брунера.

Дошкільних закладів у країні недостатньо для забезпечення наглядом усіх дітей до вступу в школу, навчання в якій починається з 5-ти років. Основними їхніми типами є муніципальні та приватні денні ясла, ясельні школи, ясельні класи, ігрові групи, клуби матері та дитини, групи «можливостей». За змістом роботи їх можна об'єднати в три групи:

- денні ясла, які забезпечують догляд за дітьми;
- ясельні класи та школи, які працюють як заклади інтелектуального розвитку дітей, підготовки їх до школи;
- ігрові групи, клуби матері та дитини, групи «можливостей».

Муніципальні денні ясла відкривають місцеві органи влади для дітей віком від кількох місяців до 4-х – 5-ти років. Працюють вони впродовж року з 8 до 18-ї години і призначені для виховання дітей, батьки яких мають невисокий рівень доходів.

Приватні денні ясла створюють різні приватні особи, організації, благодійні товариства, релігійні організації тощо. До них належать церковно-общинні денні ясла; ясла, які відкривають для дітей своїх працівників фабрики, компанії, корпорації, банки; комерційні ясла; кооперативні ясла; ясла психолого-педагогічного профілю при науково-дослідних центрах. Їхньою метою є надання матерям, які мають маленьких дітей, кілька годин вільного часу на день.

У країні є багато приватних вихователів, які за бажанням батьків працюють із дітьми віком від народження до 5-ти років протягом усього робочого дня.

Особливо популярні безкоштовні муніципальні ясельні школи та класи для дітей 3-х – 5-ти років. Переваги мають ясельні центри – своєрідні об'єднання денних і ясельних шкіл – їх небагато. При початкових школах часто організовують ясельні центри, які займаються розумовим, фізичним, моральним, естетичним, трудовим розвитком дітей, формуванням їхньої індивідуальності. Організують їх батьки. Як правило, ясельні центри забезпечують найвищий рівень всебічного виховання.

Найпоширенішим типом дошкільних закладів є ігрові групи, об'єднані в Асоціацію дошкільних ігрових груп. Фінансуються вони частково з державного бюджету, за рахунок благодійних внесків, а найбільше – батьками дітей. У них виховується до 70 % дітей віком 2–3 роки. Групи налічують від 6 до 40 дітей, працюють 2–3 години від двох до п'яти днів на тиждень. Керівники ігрових груп (часто ними є матері вихованців групи) обов'язково повинні мати спеціальну психолого-педагогічну підготовку.

Лікарняні ігрові групи призначені для виховання дітей, які перебувають на лікуванні. «Групи можливостей» мають на меті виховання дітей з відхиленнями в розвитку. Працюють вони за зразком ігрових груп, проте в їхньому складі набагато менше дітей. На заняттях використовують спеціальний ігровий і навчальний матеріал. Клуби матері та дитини передбачають обов'язкову присутність матерів протягом усього перебування дітей у групі, робота якої мало чим відрізняється від роботи ігрової групи [3, с. 67-69].

Оскільки англійська система освіти передбачає отримання дозволу на прийом трьохчотирирічних дітей до початкової школи, органи освіти організовують підготовчі класи (групи) і для п'ятирічних дітей.

Різноманітність типів дошкільних закладів і програм відображає особливість концепції дошкільного виховання у Великій Британії: дитина є активним суб'єктом, який пізнає навколишнє середовище. Тому виховання має на меті розвиток індивідуальності дитини, її самостійності в оволодінні різними видами діяльності. Програми виховання і навчання дітей спрямовані на цілісне бачення особистості дитини, орієнтують на використання мотиваційних чинників до навчання, розвиток ініціативи. У дошкільних закладах на одного дорослого припадає не більш як три малюки та п'ять дітей від 3-х до 5-ти років. Для полегшення адаптації до дитячого садка дитина в перші дні відвідує його разом із мамою.

Найпоширенішими типами закладів громадського дошкільного виховання Данії є денні ясла, садочки, ясла-садочки, ігрові майданчики та цілодобові дошкільні заклади, призначені для виховання та лікування дітей із проблемами фізичного та психічного розвитку, надання їм психолого-педагогічної допомоги та здійснення корекції вад. Педагогічний персонал отримує трирічну підготовку з психології, фізіології, педагогіки. Кожен п'ятий працівник данських дошкільних закладів є чоловіком.

У Данії розташований центр Міжнародної Монтессорі-асоціації.

Дитячі садки в Ізраїлі перебувають на утриманні муніципалітетів, релігійних і жіночих організацій. Працюють цілий рік, за винятком невеликих канікул у серпні. Діють платні приватні садки і групи по 5–10 дітей раннього (з 3-х місяців) і дошкільного віку. Відкривати приватні дитячі садки дозволено лише фахівцям із педагогічною освітою.

Як і муніципальні, приватні дитячі садки контролюються Міністерством освіти. Усі діти

обов'язково мають відвідувати старшу групу в дитячому садку, яка безплатно готує їх до школи. Вони опановують різні види художньої діяльності, слухають оповідання та казки, вчать читати й рахувати, працюють на комп'ютері, знайомляться з народними традиціями [1, с. 17-19].

Дошкільні заклади в Китаї дуже великі (270 вихованців і 60 педагогів та обслуговуючого персоналу). Групи налічують 25–26 дітей переважно денного перебування, 5 відсотків груп дошкільних закладів – цілодобові, з яких батьки забирають дітей у середу та суботу. Вихователі та їхні помічники мають бути різного віку, вміти чітко організовувати поведінку дітей, не надавати забагато часу на вільну діяльність, виховувати звичку до порядку, прищеплювати навички колективного життя, уникаючи покарань, виховувати працьовитість, наполегливість, відповідальність перед батьками, вихователями та країною. Патріотичне виховання є основою навчально-виховного процесу. Значна увага приділяється розвитку музичних здібностей.

Традиції громадського дошкільного виховання в Німеччині є одними з найдавніших. З 1957 р. діє закон про вільне відвідування дитячих садочків, 20 % з яких утримує держава, 80 % належать церковним громадам, профспілкам, німецькому Червоному Хресту, службі молоді та іншим благодійним товариствам. Батьки оплачують 50 % утримання дітей, інші витрати відшкодовує власник дошкільного закладу.

У Німеччині існують такі типи дошкільних закладів:

- дитячі садочки з повним або неповним днем, призначені для дітей 3-х – 6-ти років;
- одноступеневі дошкільні заклади (переважно для старших дошкільнят);
- пришкольні групи (для п'ятирічних дітей);
- підготовчі класи основної школи, які виховують і навчають п'ятирічних дітей;
- цілодобові інтернати для здорових дітей віком від 3-х до 6-ти років;
- інтернати для дітей із проблемами здоров'я та розвитку;
- материнські центри. У них матері разом із дітьми займаються цікавою і корисною діяльністю, спілкуються між собою і фахівцями з педагогіки та психології.

Головні концептуальні принципи виховання дітей реалізуються в дитячих садочках вільного та відкритого типів. Найпоширеніший тип вільного дитячого садка – штейнерівські дитячі садки та дитячі садки Монтессорі.

Відкритий дитячий садок організовано на ситуативно-орієнтованій концепції дошкільного виховання, для якого характерні: відкрите планування за участю дітей; навчання на базі реальних життєвих зв'язків; єдність гри та навчання; різновікова організація життя й діяльності; зв'язок із громадськістю; співпраця батьків і дошкільного закладу.

Вихователь має бути здатним до систематичних і тривалих спостережень, аналізу результатів педагогічної діяльності, прогнозування.

Систему дошкільного виховання в Польщі утворюють дитячі садки, ясла-садочки з повним (міста) і неповним (сільська місцевість) днем перебування дітей. Діють також цілодобові двотижневі ясла-садки та тимчасові дитячі садки типу сімейних мікросадків, розташованих у квартирах багатоквартирних будинків.

На розвиток американської системи дошкільного виховання вплинула реалізація програми «Хад Старт» (1965 р.), що передбачала збільшення асигнувань на створення дошкільних закладів (передусім для дітей із малозабезпечених сімей). Якщо в 1965 р. дитячі садки відвідували 10 % тричотирирічних дітей, то в 1985 р. – 40 %, а 5–6-річних дітей – 96 %. Нині у США відвідування дошкільних навчальних закладів є нормою підготовки до школи.

Потреби сімей спричинили формування різноманітних типів закладів дошкільної освіти:

- групи дітей 4-х – 5-ти років при школах. Ці державні дитячі садочки працюють 2–3 години вранці, дбаючи, насамперед, про інтелектуальний розвиток дитини;

- школи-ясла для дітей раннього віку (з 3-х років). Окремі з них діють при наукових центрах і педагогічних коледжах, використовуючи розвивальні навчальні програми;

- приватні центри, що функціонують упродовж дня переважно при підприємствах та організаціях для дітей робітників і службовців.

Дошкільні заклади Швейцарії (дитячі садки або дитячі школи) призначені для виховання дітей 4–6-ти років. Крім державних, існує багато приватних дошкільних закладів, які протягом п'яти днів на тиждень працюють по кілька годин на день і розміщуються переважно в одноповерхових котеджах із майданчиками для прогулянок і занять фізичною культурою. Історично склалися дві концепції виховання дітей дошкільного віку: у німецькій частині країни концепція заснована на ідеях Ф. Фребеля. Ненімецькомовні та романомовні дитячі садки працюють за різними програмами. Швейцарські дошкільні заклади добре обладнані, в них багато дидактичного, ігрового матеріалу для занять і самостійної діяльності дітей.

Постійно триває пошук ефективних шляхів взаємодії дошкільних закладів і початкової школи, організуються комплекси «дитячий садок – школа» для підготовки дітей до школи.

Японська система виховання зорієнтована на раннє виявлення задатків і природний розвиток здібностей. Групи в дитячих садочках досить численні – у середньому по 40 дітей. Виховне середовище дбайливо, зі смаком організоване. Діти беруть участь у створенні затишку та краси приміщення: вони вирощують та аранжують квіти, конструюють, виготовляють панно та гобелени тощо. Участь дітей у художній праці є обов'язковою, оскільки, на думку японців, лише рукотворна краса підводить людину до філософського розуміння прекрасного як доцільності буття.

Завдання педагогів полягає і в тому, щоб навчити дітей спілкуватися, дбати, щоб кожна дитина почувалася комфортно, рівноправно, а

група розвивалася на засадах дружби та співпраці. Педагог не робить дітям зауважень.

Основою виховання є національні цінності японського народу, які позначаються навіть в організації індивідуального харчування. Стверджується, що доля людини залежить не настільки від обдарованості, наскільки від терпіння, працездатності, посидючості, старанності. У зв'язку з цим важлива роль відводиться дотриманню режиму життя і діяльності (рано вставати, бути акуратним, багато працювати, правильно харчуватися, володіти формами ввічливості, привітання, подяки). Схвалюються повага до старших, уміння розуміти іншу людину, підкорятися загальним правилам, бути толерантним. Дітям розкривають суть поняття «смерть», їх привчають до миролюбства.

Процес виховання дітей будується на тісній співпраці вихователів і батьків. Традиційними є відвідування дітей батьками, спортивні дні, дні спостережень, спільні занотовування цікавих думок педагогів і батьків про розвиток дитини, батьківські збори.

Багато дошкільних закладів спираються у своїй роботі на досвід відомого японського скрипаля і педагога Судзукі («Система виховання таланту»), який вважав талант максимальним рівнем розвитку здібностей дитини, а вік до 6-ти років – періодом, коли вирішується її доля. Ранній розвиток музичних і мовленнєвих здібностей поступово стає системою цілісного розвитку особистості, а музика і рідна мова – провідними її засобами. Про популярність дитячих садків Судзукі свідчить те, що заяви про прийом дитини батьки подають за 3–4 роки до її народження. Сюди приймають дітей без будь-якої перевірки задатків. Вихователі працюють із різновіковими (від 3,5 до 5-ти років) групами дітей (до 60-ти дітей). Їхня роль полягає у створенні середовища для саморозвитку особистості дитини.

Йдеться про розвиток пам'яті, сприйняття (візуального, слухового, тактильного), комплексних видів художньої діяльності дітей. З двох років дитину вчать гри на скрипці, для чого компанія «Судзукі» виготовляє маленькі скрипки на 1/32 повного розміру. Виховання в цих садочках має гуманістичний зміст (підкреслюється краса природи, мистецтва) і форму (дитину ні до чого не примушують, а створюють для неї розвивальне педагогічне середовище) [2].

Проблемами розвитку дитячих талантів переймаються не лише освітяни та батьки. Відчутно впливають на функціонування системи дошкільних закладів Асоціація раннього розвитку, організація «Навчання талантів». Слова автора популярних праць про виховання здібностей у дітей, засновника фірми «Соні», Масарі Ібуки про те, що основою розвитку розумових здібностей дитини є її особистий досвід пізнання в перші три роки життя, коли активно розвивається структура мозку, що жодна дитина не народжується геніальною або відсталою, що кожна може навчатися добре – все залежить від методу навчання, який повинен бути гуманним і враховувати можливості, схильності й інтереси

дитини, вичерпно і влучно характеризують особливості японської системи дошкільного виховання.

Висновки та перспективи подальших розвідок напрямку. Хоч би якими своєрідними, оригінальними були національні системи освіти та виховання дітей дошкільного віку, всі вони мають у своїй основі універсальні принципи, становлять єдину й цілісну систему дошкільного виховання та навчання як загальноцивілізаційний феномен. Перспективи подальших розвідок убачаємо в порівняльній характеристиці дошкільної освіти за кордоном та в Україні.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Базовий компонент дошкільної освіти (Наказ МОН молодьспорт України від 22.05.2012 № 615 «Про затвердження Базового компоненту дошкільної освіти (нова редакція)» URL : http://mon.gov.ua/ua/activity/education/56/690/bazovij_komponentdoshkilnoi_o_sviti_v_ukrajini/.

2. Дошкільна освіта у світі. Німеччина. URL : <http://pedpresa.ua/115677-doshkilna-osvita-u-sviti-nimechchyna.html>.

3. Інструктивно-методичні рекомендації «Про організацію освітньої роботи в дошкільних навчальних закладах у 2017/2018 навчальному році». Додаток до листа МОН України від 13.06.2017 №1/9-322. URL : <http://don.kievcity.gov.ua/content/golovna-test.html>.

4. Інформаційно-аналітичні матеріали з питань підготовки до 2016-2017 навчального року. URL : <http://mon.gov.ua/content/%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8/2016/08/17/konf20162.doc>.

5. ESPE : Les Écoles supérieures du professorat et de l'éducation. URL : <http://www.education.gouv.fr/cid72796/espe-les-ecoles-superieures-duproffessorat-et-de-l-education.html>.

6. Fakulté d'Education université de Montpellier. URL : http://www.fde.univmontp2.fr/internet/site/devenir_enseignant/profecole/modele/index.php?f=index.

7. Thevenon E. Ecole maternelle: de l'eleve. *Label France*. 2004. №54. P. 8-9.

REFERENCES

1. Bazovyy komponent doshkil'noyi osvity (Nakaz MON molod'sport Ukrayiny vid 22.05.2012 # 615 «Pro zatverdzhennya Bazovoho komponentu doshkil'noyi osvity (nova redaktsiya)» [The basic component of preschool education (Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine, Youth of Ukraine of 22.05.2012 № 615 "On approval of the basic component of preschool education (new edition)"]. URL : http://mon.gov.ua/ua/activity/education/56/690/bazovij_komponentdoshkilnoi_o_sviti_v_ukrajini/. [in Ukrainian]

2. Doshkil'na osvita u sviti. Nimechchyna [Preschool education in the world. Germany]. URL : <http://pedpresa.ua/115677-doshkilna-osvita-u-svitinimechchyna.html>. [in Ukrainian]

3. Instruktyvno-metodychni rekomendatsiyi «Pro orhanizatsiyu osvitynoyi roboty v doshkil'nykh navchal'nykh zakladakh u 2017/2018 navchal'nomu rotsi». Dodatok do lysta MON Ukrayiny vid 13.06.2017 #1/9-322 [Guidance and methodological recommendations "On the organization of educational work in preschool educational institutions in the 2017/2018 academic year". Annex to the letter of the Ministry of Education and Science of Ukraine of 13.06.2017 number 1 / 9-322]. URL : <http://don.kievcity.gov.ua/content/golovna-test.html>. [in Ukrainian]

4. Informatsiyno-analitychni materialy z pytan' pidhotovky do 2016-2017 navchal'noho roku [Information and analytical materials on preparation for the 2016-2017 academic year]. URL : <http://mon.gov.ua/content/%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8/2016/08/17/konf20162.doc>. [in Ukrainian]

5. ESPE: Les Écoles supérieures du professorat et de l'éducation. URL: <http://www.education.gouv.fr/cid72796/espe-les-ecoles-superieures-duproffessorat-et-de-l-education.html>. [in English]

6. Fakulté d'Education université de Montpellier. URL: http://www.fde.univmontp2.fr/internet/site/devenir_enseignant/profecole/modele/index.php?f=index (fre). [in English]

7. Thevenon, E. (2004). Ecole maternelle: de l'eleve. *Label France*. №54. P.8-9. [in English]

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

ГАЛЕТА Ярослав – доктор педагогічних наук, професор, декан факультету педагогіки, психології та мистецтв Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка.

Наукові інтереси: феномен «соціальна зрілість»; проблема становлення особистості в умовах інформатизації суспільства, психолого-педагогічні аспекти управління.

ПОЧКА Каріна – аспірант спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка.

Наукові інтереси: розвиток дошкільної освіти в Україні та за кордоном.

INFORMATION ABOUT THE AUTHORS

HALETA Yaroslav – doctor of pedagogy, professor, dean of the faculty of pedagogy, psychology and arts of Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State University.

Scientific interests: the phenomenon of «social maturity»; the problem of personality formation in the conditions of informatization of society.

POCHKA Karina – postgraduate student specialty 011 Educational, pedagogical sciences of Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State Pedagogical University.

Scientific interests: development of preschool education in Ukraine and abroad.

Стаття надійшла до редакції 08.05.2025 р.

Стаття прийнята до друку 19.05.2025 р.